

Oikos
VJ

30.10.2007 Helsinki

**SISÄASIAINMINISTERIÖN
RAJAVARTIO-OSASTOLLE**

Asia: Lausunto liittyen selvitykseen rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta sekä esitykset sen tarkistamiseksi.

Pakolaisneuvonta kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausunnossaan pakolaisneuvonta keskittyy tiettyihin turvapaikanhakijoita koskeviin seikkoihin.

Kun turvapaikkaa haetaan rajalta olisi huolehdittava käytännössäkin siitä, että hakijoille selvitetään heidän oikeutensa ja velvollisuutensa esitutkinnassa. vastaisuudessa olisi turvattava riittävä valvonta sille, että hakijoille annetaan käytännön mahdollisuus ottaa yhteyttä UNHCR:een, Vähemmistövaltuutettuun ja UNHCR:n yhteistyöjärjestöön Suomessa, Pakolaisneuvonta ry:hyn. Viranomaisen rajalla huolehdittava siitä, että tiedotus yhteystiedoista ja oikeudesta avustajaan annetaan turvapaikanhakijan ymmärtämällä kielellä, esimerkiksi yksiselitteisesti ja valvoen velvoittamalla hakemuksen vastaanottaja antamaan hakijalle esite, josta asiat käyvät ilmi. Tällä hetkellä tiedotusta ei ole ja hakijoiden oikeusturva ei toteudu, kun heidät esimerkiksi kuulustellaan ilman että he edes olisivat tienneet oikeudesta käyttää avustajaa tai että heitä olisi käytännössä avustettu yhteydenotossa.

Erityisesti alaikäisten yksintulleiden turvapaikanhakijoiden osalta tilanne on huono; heitä saatetaan kuulustella ilman tulkkia huonolla kielitaidolla, puhelintulkkauksena jopa usean eri tulkin avulla (kuulustelu kestää monta tuntia) tai väärällä kielellä (esim. afgaaneja farsin kielellä, vaikka osaavat vain daria). Lapsella ei aina ole myöskään edustajaa tai avustajaa valvomassa lapsen edun toteutumista alustavissa kuulusteluissa, joista kuitenkin laaditaan pöytäkirja asian jatkotutkintaa varten. Rajalla tutkintaa suorittava olisikin velvoitettava lapsen puolesta ottamaan välittömästi yhteyttä edustajaan tai UNHCR:een, Vähemmistövaltuutettuun ja UNHCR:n yhteistyöjärjestöön Suomessa, Pakolaisneuvonta ry:hyn, jotta lapsen edun toteutumista voitaisiin valvoa kattavasti.

Julkisuuslain sekä ulkomaalaislain mukaiset salassapitosäännökset koskien turvapaikanhakua tule vastedes teroittaa jokaiselle rajavalvonnan tiedostoihin käsiksi pääseville henkilöille, jottei enää vastaisuudessa tietoja vuodeta lehdistölle turvapaikanhakijoista, kuten tällä hetkellä tapahtuu valitettavan usein. Myöskin yksityisyyden suojaan ja lapsen edun ensisijaisuusvaatimukseen tulee jatkossa yhä enemmän kiinnittää huomiota myös rajavalvonnan alueella. Ihmiskauppauhrien tunnistamiseen liittyvät seikat tulee huomioida koulutuksessa erityisesti, jotta heidät jatkossa saadaan tiiviimmin ihmiskaupanuhrien palvelujärjestelmään kiinni.

Rajavalvonnan tekemät henkilöön käyvät tarkastukset tulisi ohjeistaa tarkasti koskien sitä, missä tilanteissa ja minkälaisissa olosuhteissa se voidaan tehdä lausuen tällöin myös esimerkiksi siitä, ketkä voivat olla läsnä, kun tarkastettava joutuu riisuutumaan. kulttuurisensitiivisyys on huomioitava henkilöön käyvässä tarkastuksessa huolella.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'L' followed by a horizontal line and a small flourish.

Liisa Murto
Toiminnanjohtaja